

Toxický rok 2018 – nové drogy a téměř 20 000 konzultací s Toxikologickým informačním střediskem

Toxikologické informační středisko (TIS) při Klinice pracovního lékařství Všeobecné fakultní nemocnice v Praze a 1. lékařské fakulty UK je jediným pracovištěm svého druhu v celé České republice. Nabízí celou řadu služeb spojených s akutním nebo chronickým toxickým působením látek na živé organismy a životní prostředí. Jednou z nejdůležitějších funkcí TIS je poskytování konzultací jak zdravotnickým zařízením, tak i laické veřejnosti. Počet hovorů každoročně narůstá, v loňském roce jich proběhlo 19 737 – tedy o 1 207 více než v roce 2017. Objevily se také nové návykové látky.

Toxikologická informační služba pracující v nepřetržitém režimu je neodmyslitelnou součástí národního zdravotnického systému každého rozvinutého státu. Obrátit se na ni s dotazem může prakticky každý. „V dubnu jsme například záchranářům a ošetřujícím lékařům poskytovali informace o toxicitě fenolu uniklého z cisterny nákladního auta v jedné děčínské firmě. S fenolem přišlo při havárii do kontaktu 17 osob a jeden pacient podlehl následkům intoxikace. Fenol je vysoce toxická kapalina, která leptá kůži. Usmrcuje člověka po inhalaci i po kontaminaci kůže, smrtelnou dávkou pro některé jedince bývá už 1-15 gramů. Fenol může během několika minut způsobit kardiovaskulární kolaps a zástavu dechu, poškozují játra i ledviny. Pro léčbu není dostupné žádné antidotum a také ošetřující personál se musí chránit před možnou kontaminací touto látkou,“ popisuje jeden z případů loňského roku **prof. MUDr. Daniela Pelclová, CSc.**, vedoucí Toxikologického informačního střediska VFN.

Otrava z užívání léků je stále žhavé téma

Tradičním tématem, se kterým se Češi na TIS obracejí, jsou otravy spojené s konzumací léků. V roce 2018 představovaly konzultace na toto téma 38,1 % všech rozhovorů. Na druhém místě se umístily dotazy spojené s čistícími a jinými přípravky. Otravy z konzumace hub zaznamenaly po houbařsky příznivém roce 2017 výrazný pokles – vloni šlo pouze o 1,8 %. Nejvíce dotazů obdrželo TIS z Prahy. Tyto informace vyplývají z výroční zprávy o činnostech TIS za rok 2018 (detailní zprávu si můžete přečíst [ZDE](#)).

Rok 2018 přinesl nebezpečí nových drog – kanabinoidů

Čas od času se objeví nové otravy, se kterými se profesionálové z Toxikologického informačního střediska potýkají. V září 2018 proběhla v Ostravě, Hlučíně a na Opavsku série intoxikací novými návykovými látkami – syntetickými kanabinoidy. Otravy měly nečekaně rychlý nástup závažných příznaků (halucinace, bezvědomí, křeče), a to i po malé dávce drogy. „Syntetické kanabinoidy jsou účinnější než klasická marihuana. Jejich účinek nelze předvídat,

Pro další informace:

Filip Brož, Všeobecná fakultní nemocnice v Praze, e-mail: filip.broz@vfn.cz, tel.: 607 082 521

Regina Rothová, AMI Communications, e-mail: regina.rothova@amic.cz, tel.: 724 012 629

protože výrobci dodávají na trh neustále nové látky s mírně pozměněnou strukturou, aby se vyhnuli legislativnímu postihu. Situaci dále komplikuje fakt, že droga je nasprejovaná na levnou rostlinnou drť a jejich přítomnost v těle nezachytí běžné testování na THC (účinná látka marihuany). Možnosti terapie intoxikace syntetickými kanabinoidy jsou zatím omezené, antidotum neexistuje a léčba probíhá symptomaticky,“ informuje **prof. Pelclová**.

Otravu organismu může způsobit i kloubní náhrada

Od loňského roku odborníci z TIS řeší zajímavý případ chronické otravy kobaltem z kovové endoprotézy kyčelního kloubu. Ta se opotřebovala a obrousila drobnými částicemi předchozí keramické náhrady. V oblasti kyčelního kloubu se pak hromadila kovová drť. Pacient trpí kardiomyopatií (ta byla dříve známá u pijanů piva, do kterého se kobalt přidával pro stabilizaci pивní pěny) s opakujícími výpotky v osrdečníku, sníženou funkcí štítné žlázy s poškozením periferních nervů. „*Uvažuje se i o transplantaci srdce a reoperaci kyčelního kloubu, operační zákroky je však potřeba pečlivě zvážit, vzhledem k dalším závažným poruchám. Pacienta už několik měsíců léčíme chelatační léčbou, pomocí níž se daří snižovat zátěž kobaltem v rámci přípravy k operacím,*“ informuje o zajímavém případě **prof. Pelclová**.

Na jaře pozor zejména na záměny medvědího česneku

Toxikologické informační středisko upozorňuje na aktuální otravy spojené s jarem. „*V souvislosti s aktuálním obdobím bychom si měli dát pozor zejména na riziko záměny medvědího česneku za konvalinku vonnou nebo ocún jesenní. Při požití listů ocúnu jesenního může jít o fatální chybu,*“ upozorňuje **PharmDr. Eliška Procházková** z Toxikologického informačního střediska VFN a dodává: „*V roce 2018 jsme řešili případy 4 pacientů, kde naštěstí požitá množství nebylo smrtelné. Během 24 hodin se u nich objevilo opakované zvracení a průjem. Tyto příznaky nelze podcenit a pacienta je třeba monitorovat pro možný rozvoj selhání jater a ledvin, změn v krevním obraze, dysrytmií, kómatu i multiorgánového selhání. Rovněž zde totiž neexistuje protijed*“.

Celostátní zásoba protijedů a mezinárodní spolupráce

Nad rámec konzultací provádí TIS celou řadu dalších činností. Jednou z nich je zajištění celostátní zásoby protijedů k léčbě akutních a chronických otrav chemickými látkami. TIS pracuje i mimo hranice České republiky v rámci mezinárodní spolupráce v oblasti připravenosti k chemickým hrozbám s přeshraničním rozsahem.

Pro další rozvoj služeb TIS je důležitá komunikace s ostatními světovými toxikologickými centry. V loňském roce například odborníci z TIS navštívili Poison Control Centre v Baltimoru na University of Maryland. „*Některé novinky bychom od našich tamních kolegů rádi převzali,*“ říká prof. Pelclová. „*Díky tomu, že nevytvářejí národní databázi a využívají toxikologické databáze Poisindex Micromedex v anglickém jazyce a také vysokému personálnímu obsazení*“.

Pro další informace:

Filip Brož, Všeobecná fakultní nemocnice v Praze, e-mail: filip.broz@vfn.cz, tel.: 607 082 521

Regina Rothová, AMI Communications, e-mail: regina.rothova@amic.cz, tel.: 724 012 629

(20 osob), má Poison Control Centre v Baltimoru dostatečnou kapacitu detailně monitorovat průběh a následky všech intoxikací, které s nimi lékaři konzultují. Takovou zpětnou vazbou zatím TIS nedisponuje. Výhodou centra ve státě Maryland je i možnost programového školení pacientů a zejména rodičů malých dětí s cílem předcházet zbytečným intoxikacím,“ uzavírá prof. Pelclová.

Toxikologické informační služby může využít kdokoliv na telefonních číslech:

224 91 92 93

224 91 54 02

O Všeobecné fakultní nemocnici v Praze

www.vfn.cz

Všeobecná fakultní nemocnice v Praze (VFN) představuje významné zdravotnické zařízení, patřící mezi největší nemocnice v ČR. Všeobecná fakultní nemocnice v Praze poskytuje základní, specializovanou a zvláště specializovanou léčebnou, ošetrovatelskou, ambulantní a diagnostickou péči dětem i dospělým ve všech základních oborech. Zajišťuje také komplexní lékárenskou péči, včetně technologicky náročných příprav cytostatik nebo sterilních léčivých přípravků.

Kromě poskytování zdravotní péče je VFN hlavní výukovou základnou 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Praze a současně jedním z nejvýznamnějších vědeckých pracovišť v oblasti léčebných a diagnostických metod v České republice. Nemocnice má nejdelší tradici akademické medicíny v ČR a od svého založení do současnosti je největším výzkumným medicínským pracovištěm v ČR.

O 1. lékařské fakultě Univerzity Karlovy

www.lf1.cuni.cz

1. lékařská fakulta Univerzity Karlovy je největší z českých lékařských fakult – navštěvuje ji přes 4500 studentů. Základními studijními programy jsou všeobecné a zubní lékařství, kromě nich nabízí fakulta studium dalších zdravotnických oborů, specializační a celoživotní vzdělávání a řadu doktorských programů. Každoročně absoluuje 1. LF UK více než 300 nových lékařů.

Fakulta je zároveň nejproduktivnější institucí v biomedicínském a klinickém výzkumu. Vědecká práce, pregraduální a postgraduální výuka se koná na 75 teoretických ústavech a klinických pracovištích společných se Všeobecnou fakultní nemocnicí, Fakultní nemocnicí v Motole, Ústřední vojenskou nemocnicí, Thomayerovou nemocnicí, Nemocnicí Na Bulovce i v dalších mezioborových centrech.

1. LF UK se rovněž podílí na projektu BIOCEV – evropském vědeckém centru excelence v oborech biotechnologie a biomedicíny – a projektu Kampus Albertov, zaměřeném na rozvoj excelentních vědeckých a výukových aktivit Univerzity Karlovy v oblasti přírodních a lékařských věd.

Pro další informace:

Filip Brož, Všeobecná fakultní nemocnice v Praze, e-mail: filip.broz@vfn.cz, tel.: 607 082 521

Regina Rothová, AMI Communications, e-mail: regina.rothova@amic.cz, tel.: 724 012 629